

Kozak-Zychman, Wanda

Materiał antropologiczny z grobu nr 1 kultury strzyżowskiej odkrytego w miejscowości Janki, pow. Hrubieszów, woj. lubelskie

---

Archeologia Polski Środkowowschodniej 4, 72-73

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WANDA KOZAK-ZYCHMAN

**MATERIAŁ ANTROPOLOGICZNY Z GROBU NR 1 KULTURY STRYŻÓWSKIEJ
ODKRYTEGO W MIEJSCOWOŚCI JANKI, POW. HRUBIESZÓW, WOJ. LUBELSKIE**

Opracowany materiał kostny pochodzi z badań przeprowadzonych w 1998 roku przez J. Niedźwiedzia - reprezentującego Usługi Archeologiczne i Geodezyjne „Profil” w Zamościu (J. Niedźwiedź 1999).

Odkryty szkielet należał do osobnika dorosłego, zmarłego w wieku 25-30 lat (Adultus), prawdopodobnie mężczyzny (W. Kozak-Zychman 1998).

Czaszka zachowana z żuchwą, lekko zdeformowana pośmiertnie, pokryta wytrąceniami wapiennymi. Łuzem wyłamana podstawa z fragmentami części bocznych kości potylicznej, fragmenty kości sitowej, lemieszka, kości klinowej oraz wyrostek kłykciowy prawej gałęzi żuchwy. Uszkodzone części oczodołowe kości czołowej, obie kości nosowe, prawostronnie łuska kości skroniowej, skrzydło większe kości klinowej i obie kości podniebienne. Zniszczone wyrostki jarzmowe kości skroniowych oraz wyrostek dziobiasty żuchwy po stronie prawej. W szczęcie górnej uzębienie kompletne, łącznie z M_3 . W żuchwie po brakującym lewostronnie siekaczu bocznym (I_2) zębodół otwarty, obustronnie zaś zębodoły P_2 zasklepione.

W *norma verticalis* czaszka kształtu *ovoides*. Łuki brwiowe wyraźnie zaznaczone. Wykształcenie gładyszki III-IV. Wyrostki sutkowate kości skroniowej duże i szerokie. Guzowatość potyliczna 1-2 (cechy kraniometryczne wg różnych autorów - cyt. R. Matrin 1928).

Spośród cech niemetrycznych czaszki (wg schematu A. Czarnetzkiego 1972) zarejestrowano: szew czołowy (*sutura metopica*), obustronnie *torus acusticus* oraz M_3 w szczęcie górnej i w żuchwie.

Pomiary czaszki (nr wg R. Martina):

1 g-op	184
8 eu-eu	139
9 ft-ft	97
17 ba-b	129?
46 zm-zm	89
47 n-pr	65
51 mf-ek (I)	42
52 wys. ocz. (I)	32
54 szer.a.p.	24
55 n-ns	53
66 go-go	97
69 id-gn	27?
70 wys.r.ż.	64
71 szer.r.ż.	27

Wskaźniki:

8:1	szer.-dł.	75,5
17:8	wys.-szer.	92,8?
9:8	cz.-szer.	69,8
52:51	oczodołowy	76,2
17:1	wys.dł.	70,1?
54:55	nosa	45,3

Badany osobnik (wg klasyfikacji R. Martina) posiadał: średnio długą, średnio wysoką i średnio wysklepioną czaszkę, szerokie czoło, średnio wysokie oczodoły oraz wąski nos.

Szkielet pozaczaszkowy: 7 kręgów szyjnych, 12 piersiowych i 5 lędźwiowych; trzon i uszkodzona rekojęść mostka; oba obojczyki; 10 żeber prawej i 9 lewej strony; fragmentarycznie zachowane łopatki; obie kompletne kości ramienne, łokciowe i promieniowe; kość księżycowata i główkowata prawego oraz łódeczkowata, księżycowata, główkowata i haczykowata lewego nadgarstka; komplet kości lewego śródreżca; 6 członów palców ręki; uszkodzona przy podstawie kość krzyżowa; obie kości miedniczne (w lewej brak kości łonowej, w prawej wyłamana); prawa kompletna kość udowa i kość lewa z uszkodzonym kłykiem przyśrodkowym; lewa rzepka; prawa kość piszczelowa bez nasady dalszej i dolnej partii trzonu oraz fragment nasady bliższej kości lewej; trzon lewej kości strzałkowej.

Pomiary kości kończyn (nr wg R. Martina):

		L	P
Humerus	M-1	317	318
	M-7	65	67
Radius	M-1	240	238
	M-3	44	44
Ulna	M-1	261	257
	M-3	40	39
Femur	M-1	452?	452
	M-2	451?	449
	M-8	87	84

Przyżyciowa wysokość ciała (odtworzona metodą K. Pearsona, 1899) wynosiła około 164 cm. Wg klasyfikacji R. Martina odpowiada to - w przypadku mężczyzn - kategorii wzrostu średniego.

Wśród opisanych szczątków kostnych obecnych było kilkanaście ułamków kości zwierzęcych.

Szczątki kostne z odkrytego pochówku uzupełniają bazę materiałową do dalszych badań nad ludnością kultury stryżowskiej (B. Bargieł 1995; A. Tajer 1996).

LITERATURA

- Bargieł B.
1995 *Obrządek pogrzebowy na Lubelszczyźnie we wczesnej epoce brązu* (mps dr UW).
- Czarnetzki A.
1972 Epigenetische Skelettmerkmale im Populationsvergleich, II, Frequenzunterschiede zwischen den Geschlechtern, „Zeitschrift für Morfologie und Anthropologie”, t. 63, s. 341-350.
- Kozak-Zychman W.
1998 Charakterystyka antropologiczna szczątków kostnych z grobu nr 1 kultury stryżowskiej odkrytego w miejscowości Janki, stan. 11. gm. Hrubieszów, woj. zamojskie, Lublin (mps).
- Martin R.
1928 *Lehrbuch der Anthropologie*, Jena.
- Niedźwiedź J.
1999 Trzeci sezon badań na stanowisku wielokulturowym w Jankach Dolnych stan. 11, pow. Hrubieszów (w tym tomie),
- Pearson K.
1899 On the reconstruction of stature of prehistoric races. Mathematic contributions to the theory of evolution. Transactions of the Royal Society, nr 192, s.169-244.
- Tajer A.
1996 *Obrządek pogrzebowy kultury stryżowskiej i kultury mierzanowickiej na Lubelszczyźnie* (mps mgr, Lublin).

WANDA KOZAK-ZYCHMAN

**ANTHROPOLOGICAL MATERIAL FROM GRAVE 1 OF THE STRYŻÓW CULTURE DISCOVERED IN JANKI,
HRUBIESZÓW DISTRICT, LUBLIN VOIVODSHIP**

The uncovered burial contained a skeleton, most probably of a man who died at the age of 25-30 years (Adultus). According to the classification proposed by R. Martin, the individual under investigation had a medium high and arched skull of medium length, broad forehead, medium high orbital cavities and narrow nasal root. The intravital body

height, reconstructed with K. Pearson's method, was about 164cm. In the case of male individuals, this corresponds – according to R. Martin's classification – to the category of medium height.

Beside the human remains there was a number of animal bones.

Katedra Archeologii UMCS w Lublinie

